

Research Paper**Content and Citation Analysis of Articles Published in Iranian Journal of Aging, 2006-2015****Yadollah Abolfathi Momtaz^{1,2}, Ahmad Delbari^{1,3}, *Robab Sahaf¹, Shahla Roustaei¹, Raziye Sadat Hosseini¹, Maryam Ramshini⁴**

1. Department of Ageing, Iranian Research Center on Aging, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran.

2. Institute of Gerontology, Universiti Putra, Selangor, Malaysia.

3. Department of Neurobiology and Care Sciences and Society, Karolinska Institute, Solna, Sweden.

4. Department of Psychology and Education of Exceptional Children, Faculty of Humanities and Social Sciences, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Citation: Abolfathi Momtaz Y, Delbari A, Sahaf R, Roustaei Sh, Hosseini RS, Ramshini M. [Content and Citation Analysis of Articles Published in Iranian Journal of Aging, 2006-2015 (Persian)]. Iranian Journal of Ageing. 2017; 12(2):208-219. <http://dx.doi.org/10.21859/sija-1202208><http://dx.doi.org/10.21859/sija-1202208>

Received: 17 Jan. 2017

Accepted: 21 Apr. 2017

ABSTRACT

Objectives Scientific journals are one of the most important tools for knowledge transition and translation in the word. Therefore, it is necessary to evaluate these journals with the aim to control the research published in them. The study aimed to conduct a content and citation assessment of articles published in the Iranian Journal of Ageing.

Methods & Materials A descriptive bibliometric analysis design was employed in this study. All available manuscripts published from 2006 through 2015 were reviewed. A valid researcher instrument was constructed and employed for data collection. SPSS version 23 was used for analysis.

Results Of the 298 published manuscripts, the most common field of publication were physical activity with 18.5%, followed by mental and physical area with 12.4% and 10.4%, respectively. The most popular method used in these published papers (67%) was descriptive-analytic, and the least method (7.1%) was clinical trials. The analysis of the geographical distribution of published papers revealed that the majority of the papers originated from Tehran, but no articles were published from the five provinces of North Khorasan, Kurdistan, Kohgiluyeh & Boyer-Ahmad, Hormozgan, and Hamedan. The average of editorial time (speed from submission to publication) was 284 days (SD=143). Approximately 22% of the papers were cited at least once. The mean number of citations per document was 2.26 (SD=1.95). Results of the inferential statistics revealed that research setting and published time were significantly associated with citation.

Conclusion According to the findings from the present study, in order to improve the quantity and quality of the Journal, it is suggested that the editorial board of the Journal take up measures to reduce editorial time. It is also suggested that they should focus on the scope of the Journal and consider appropriate geographical distribution of the published papers.

Key words: Citation analysis,
Content analysis,
Iranian Journal of
Ageing*** Corresponding Author:****Robab Sahaf, PhD****Address:** Department of Ageing, Iranian Research Center on Aging, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran.**Tel:** +98 (21) 22180154**E-mail:** robabsahaf@gmail.com

Extended Abstract

1. Objectives

Today, a community is considered as developed if it is scientifically prominent along with highlighted economic and demographic indicators. The spread of science and its development are requirements for the scientific development of any society, and they are one of the most prestigious indicators of scientific status. This is the reason journals and quarterly newspapers and scientific publications are the main forms of knowledge transfer at the level of science and research that have been the focus of attention in international communities [1, 2]. Therefore, given the great role and importance of scientific journals in the field of science and knowledge, it is necessary for them to be evaluated periodically, so as to help policy makers in the field of science and knowledge of the country in the planning of research policies, assessing and controlling the progress made and promoting the quality of research activities.

2. Methods & Materials

This descriptive study was performed by citation method. Using this evaluation method, we can make correlations between different content variables and other research variables, discussion of citation and the amount of scientific referral to oneself and others, and the relationship between a work and the article cited in the index [3, 4]. The target research community of all articles published in Iran's Elderly Science Journal and sample size include all articles published in this Journal during the years 2015-2016 with a total of 298 articles as conducted by census.

The tool used in this research is a content and citation analysis checklist. It was made by the researcher, whose narrative content was confirmed after approval of the plan by studying various papers in the field, holding meetings on the topic of the questionnaire in the presence of professors and specialists in the field. Then the questionnaire was given to five university experts for performing narrative validity analysis, which included articles on the profile of the authors, areas of research, the method used in the articles, place of research, duration of receipt until the paper is published, and citation rates. After verifying the questionnaire, upon obtaining a university license (Plan number 1535) and in collaboration with the Elderly Science Journal for accessing to the website of scientific-research quarterly of the elderly, each published article was investigated during the period of 2015-2016 and articles that could not be achieved with full text were excluded from

the research. The required data were accordingly collected and statistically analyzed. For data analysis, descriptive and analytical statistics were employed using SPSS 23.

3. Results

According to research findings, duration of publication of articles in 2013 was an average of 365.19 days, which is the longest time, and its minimum duration in 2015 was an average of 213 days. In terms of the research method used in the articles by the authors, it must be admitted that 43% of articles used descriptive-analytical method, which is the most used method and 7.1% of the articles used the clinical trial method, which is the least used method. Semi-experimental method was used in 25.5% articles and descriptive method in 18.1%. Two qualitative and review methods are used in a similar number of articles (6%).

What has been obtained from the dispersal of the research subject areas in published articles is that the mostly used research area is the field of "sports" with 18.46%, and the least is the field of "devotees," which did not reach 1%. Of course, in some research areas, the same percentage was observed, for example, in the field of "Social Issues" and "Instrumentation" (5.3%), in two areas of "drug problems" and "economy" (2.35%), in the research areas of the "Senior Services System", "Health Education", "Elderly patients", "Elderly biology" and "careers" (2.0%), and in the categories of "Elderly" and "Accidents" (1.01).

With respect to the dispersion of research sites, we must consider that Tehran (58.9%) is among the cities which have the largest number of articles submitted to the Journal and Isfahan and Fars ranked second (1.7%) and third (1.5%) respectively. Cities of Khorasan Razavi, Chaharmahal Bakhtiari, and East Azarbaijan account for almost 4% of the articles. Also most other cities, including Mazandaran, South Khorasan, Golestan, Ilam, Kermanshah, East Azarbaijan, Qom, Yazd, and Gilan, had less than 1% of the share of articles sent to the magazine. Given the frequency of articles published in each province regarding the elderly contribution, it should also be said that among different provinces, Tehran has the largest number of published articles (56.9%) proportional to its old age share (17.3%).

There are 5 provinces (North Khorasan, Kurdistan, Kohgiluyeh & Boyer-Ahmad, Hormozgan, Hamedan), which despite having different shares of the elderly people, had no published research papers; this has been partially specified in the table below. Of course, the end result is that there was a significant relationship between the num-

ber of references to articles and factors such as different courses and place of research. Concerning the relationship between different courses and citation rates, it can be said that among all the published articles in this period, 66 articles were cited, among which 54% were cited once, 15.2% were cited twice, 9.1% were cited three times, and the rest of the articles had four or more citations. In fact, the Chi-square test showed that there was a significant relationship between different courses in the elderly Journal and number of citations, and this relationship is in a way that articles published in years 2006 to 2011 were cited more than those in 2011 and later, and after 2011, there was no citation to the articles ($X^2(9)=108.40$, $P<0.001$).

In relation to the relationship between the place of research and citation rates, it must be said that most citations have been allocated to society-based studies compared to the hospital and nursing home studies such that society-based studies (27%) have been allocated more citation than the hospital (21.2%) and the nursing home (10.9%) studies ($X^2(2)=7.01$, $P<0.05$).

4. Conclusion

Since the goal of an elderly research journal is improving knowledge level and presenting research achievements in various aging fields from all over Iran in the shortest possible time, practitioners of the Journal have to deal with all subjects of aging in different areas including biology, sociology, rehabilitation, medicine, paramedic, and psychology. They also have to accept articles from all over Iran in the right time period and take into account more or less the same proportion of articles based on results of this study.

Acknowledgments

University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences of Tehran has financially supported the present paper.

Conflict of Interest

All authors certify that this manuscript has neither been published in whole nor in part nor being considered for publication elsewhere. The authors have no conflicts of interest to declare.

تحلیل محتوایی و استنادی مقالات چاپ شده در مجله علمی پژوهشی سالمندی ایران ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۴

یدالله ابوالفتحی ممتاز^{۱، ۲}، احمد دلبری^{۳، ۴}، *ریاب صحاف^۱، شهلا روستایی^۱، راضیه سادات حسینی^۱، مریم رامشینی^۲

۱- گروه سالمندی، مرکز تحقیقات سالمندی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران.

۲- پژوهشکده سالمندشناسی، دانشگاه پوترا، سلنگور، مالزی.

۳- گروه نوروبیولوژی و مراقبت‌های ویژه و جامعه، دانشگاه کارولینسکا، سولنا، سوئد.

۴- گروه روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

حکمه

تاریخ دریافت: ۲۸ دی ۱۳۹۵

تاریخ پذیرش: ۰۱ اردیبهشت ۱۳۹۶

اهداف: از آنجا که نشریات علمی پژوهشی یکی از کارآمدترین ابزارهای اطلاع‌رسانی در تبادل اطلاعات علمی در جهان هستند، لازم است به منظور شناسایی و کنترل فعالیت‌های پژوهشی، این نوع نشریات به صورت دوره‌ای ارزیابی شوند. مطالعه حاضر به منظور تحلیل محتوایی و استنادی مقالات چاپ شده در مجله علمی پژوهشی سالمندی ایران در سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۴ انجام شد.

مواد و روش‌ها: مطالعه حاضر با روش توصیفی به بررسی و تحلیل محتوایی و استنادی تمام مقالات چاپ شده در مجله سالمندی ایران طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۴ پرداخته است. برای جمع‌آوری داده‌ها از چک‌لیست محقق ساخته تحلیل محتوایی و استنادی مقالات چاپ شده در مجله علمی پژوهشی سالمندی ایران استفاده شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی و تحلیلی با کمک نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۳ استفاده شد.

یافته‌ها: از ۲۹۸ مقاله چاپ شده، حیطه ورزش و فعالیت بدنی با ۱۸/۵ درصد و پس از آن مسائل روانی و جسمی با ۱۲/۴ و ۱۰/۴ درصد به ترتیب بیشترین سهم از مقالات چاپ شده را داشتند. بیشترین روش استفاده شده در مطالعات، روش توصیفی تحلیلی با ۶۱ درصد و کمترین روش استفاده شده در مطالعات، روش کارآزمایی بالینی با حدود ۱/۷ درصد بود. در خصوص پراکندگی مقالات، حدود ۵۷ درصد از مقالات از تهران بود. در صورتی که از ۵ استان خراسان شمالی، کردستان، کهگیلویه و بویراحمد، هرمزگان و همدان هیچ مقاله‌ای چاپ نشده بود. میانگین مدت زمان دریافت تا چاپ مقاله حدود ۲۸۴ روز با انحراف معیار ۱۴۳ روز بود. حدود ۲۲ درصد از مقالات با میانگین ۲/۲۶ و انحراف معیار ۱/۹۵ مرتبه استناد شده بودند. آزمون‌های تحلیلی نشان داد بین عواملی چون دوره‌های مختلف و محل انجام پژوهش با میزان استنادات رابطه معنادار وجود دارد.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج حاصل از مطالعه حاضر، برای ارتقای کمی و کیفی مجله علمی پژوهشی سالمندی، پیشنهاد می‌شود دست‌اندرکاران مجله به منظور توزیع متعادل حیطه‌های پژوهشی مبتنی بر اهداف مجله، کاهش مدت زمان دریافت تا چاپ مقاله و توزیع مناسب پراکندگی جغرافیایی مقالات اقداماتی انجام دهند.

کلیدواژه‌ها:

تحلیل استنادی، تحلیل محتوایی، مجله علمی-پژوهشی سالمند

فصلنامه‌ها و نشریات علمی کشور از شاخص‌های ارزیابی جایگاه علمی کشورهاست. این موارد از اصلی‌ترین قالب‌های انتقال دانش در سطح علمی و تحقیقی به حساب می‌آید و در مجامع بین‌المللی کانون توجه را به خود جلب کرده است تا حدی که اختراعات، اکتشافات و یافته‌های نوین را می‌توان در چارچوب همین محمل‌های خاص اطلاعاتی پیدا کرد که تا حد امکان تخصصی شده‌اند [۱، ۲].

با توجه به نقش و اهمیت والایی که مجله‌های علمی در عرصه علم و دانش دارند، لازم است به صورت دوره‌ای از نظر علمی

مقدمه

در دنیای امروز جامعه‌ای را توسعه یافته می‌دانند که در کنار شاخص‌های اقتصادی و جمعیتی نظیر تولید ناخالص ملی، میزان امید به زندگی، ساخت سنی و جنسی جمعیت و شاخص‌های دیگر از نظر علمی نیز برجسته و توسعه یافته باشد. گسترش علم و تولید علم از ملزومات توسعه علمی هر جامعه‌ای به شمار می‌رود، زیرا تولید علم، معتبرترین شاخص سنجش رتبه و جایگاه علمی کشورهاست. تعداد پژوهش‌ها، مقاله‌های علمی، مجله‌ها و

* نویسنده مسئول:

دکتر ریاب صحاف

نشانی: تهران، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، مرکز تحقیقات سالمندی، گروه سالمندی.

تلفن: ۰۱۵۴ ۲۲۱۸۰ (۲۱) ۹۸+

پست الکترونیکی: robabsahaf@gmail.com

فصلنامه سالمند، نشریه مرکز تحقیقات سالمندی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی است که از سال ۱۳۸۵ به استناد مصوبه جلسه ۷۸ کمیسیون نشریات علوم پزشکی کشور در زمره نشریات علمی پژوهشی قرار دارد و در پایگاه‌های IMEMR، SID، ISC، IranMedex و Index Copernicus نمایه می‌شود. این فصلنامه دربرگیرنده مقالات علمی در زمینه علوم زیستی، علوم اجتماعی، روان‌شناختی، پزشکی و پیراپزشکی مرتبط با مسائل سالمندان است. هدف از انتشار این نشریه ارتقای سطح دانش و ارائه دستاوردهای پزشکی در حوزه علوم سالمندشناسی است. با توجه به گذشت یک دهه از فعالیت مجله، به دلیل اینکه تاکنون هیچ‌گونه پژوهشی در زمینه این مجله صورت نگرفته است، در این پژوهش مقالات منتشر شده در مجله علمی پژوهشی سالمندی ایران طی دوره ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۴ به شیوه تحلیل استنادی و محتوایی ارزیابی شد تا بدینوسیله فاصله زمانی پذیرش تا چاپ، حیطه‌های پژوهشی، روش تحقیق استفاده شده و پراکندگی مقالات چاپ شده در استان‌های مختلف بررسی شود و با ارائه نمایی از روند و قالب کلی و نقاط قوت و ضعف احتمالی، مجله را در راه رسیدن به اهداف یاری کند.

روش مطالعه

این مطالعه توصیفی به روش استنادی انجام شد. با استفاده از این روش ارزیابی می‌توان همبستگی بین متغیرهای محتوایی مختلف و متغیرهای پژوهشی دیگر، روابط موضوعی آن‌ها را دریافت. همچنین در بحث استنادات و میزان ارجاع علمی به کار خود و دیگران می‌توان به وجود رابطه بین یک اثر و مقاله‌ای که به آن در بخش منابع استناد شده است پی برد [۷، ۸]. جامعه پژوهش شامل تمام مقالات چاپ شده در مجله علمی پژوهشی سالمندی ایران است. حجم نمونه تمام مقالات چاپ شده در مجله علمی پژوهشی سالمندی ایران طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۴ با تعداد ۲۹۸ مقاله است که به صورت سرشماری انتخاب شد. ابزار استفاده شده در این پژوهش چک‌لیست تحلیل محتوایی و استنادی محقق ساخته بود که روایی محتوایی آن پس از تصویب طرح مدنظر، با مطالعه متون مختلف در زمینه مربوطه و تشکیل جلساتی درباره مقوله‌های پرسش‌نامه با حضور اساتید و متخصصان این حیطه به دست آمد. سپس پرسش‌نامه به منظور تأیید روایی در اختیار پنج نفر از صاحب‌نظران دانشگاه قرار گرفت.

این پرسش‌نامه شامل مقولاتی در زمینه مشخصات نویسندگان، حیطه‌های پژوهش، روش استفاده شده در مقالات، محل انجام پژوهش، مدت‌زمان دریافت مقاله تا چاپ آن و میزان استنادات بود که بعد از جمع‌آوری دیدگاه‌های صاحب‌نظران، اصلاحات مدنظر روی پرسش‌نامه انجام شد. پس از تأیید پرسش‌نامه، با گرفتن مجوز از دانشگاه با شماره طرح ۱۵۳۵ و با همکاری مجله سالمند، برای دسترسی به سایت فصلنامه علمی پژوهشی سالمندی تمام مقالات چاپ شده طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۴

ارزیابی شوند، چراکه ارزیابی دوره‌ای مجلات علمی پژوهشی می‌تواند سیاست‌گذاران عرصه علم و دانش کشور را در برنامه‌ریزی سیاست‌های پژوهشی، ارزیابی و کنترل پیشرفت‌های حاصل و ارتقای کیفیت فعالیت‌های پژوهشی یاری دهد. ارزیابی اعتبار علمی از نظر محتوایی و استنادی بر اساس ملاک‌ها، معیارها و استانداردهای علمی یکی از فرایندهای رایجی است که وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و مسئولان نشریات به منظور بررسی نقاط قوت و ضعف نشریات انجام می‌دهند. تحلیل محتوایی و استنادی به عنوان منبع رسمی تبادل اطلاعات در جامعه علمی و دانشگاهی از روش‌های علمی و معتبر برای ارزشیابی مقالات یک نشریه است. نتایج و یافته‌های این روش می‌تواند دست‌اندرکاران نشریات را برای ارتقای محتوای نشریه و تدوین شیوه‌نامه‌های استاندارد به منظور تدوین مقالات یاری کند [۳].

بسیاری از نشریات و مجلات در ایران و خارج از ایران با استفاده از این دو روش به ارزیابی خود پرداخته‌اند؛ برای مثال، ریاحی‌نیا و نوایی‌نژاد (۲۰۱۲) به تحلیل محتوایی و استنادی مقالات فصلنامه تحقیقات زنان از سال ۱۳۸۶ تا ۱۳۸۹ پرداختند. نتایج نشان داد بیشترین موضوعات به اشتغال و کارآفرینی زنان (۱۶/۶۷ درصد) اشاره دارد. بیشترین نوع تحقیق (۵۶/۷ درصد) از نوع توصیفی است و به طور متوسط ۴۴/۳ درصد از منابع را کتاب‌ها تشکیل داده‌اند [۱].

باب‌الحوادثی و یزدیان‌راد در تحلیل محتوایی مقالات مجلات تخصصی کتابداری و اطلاع‌رسانی درباره ترویج کتابخوانی و کتابخانه‌های کودکان از سال ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۷ به این نتیجه رسیدند که ۵۲ عنوان (۳/۶ درصد) از این مقالات به ترویج کتابخوانی و ۲۷ عنوان (۸/۱ درصد) به مقوله کتابخانه‌های کودکان پرداخته‌اند. از کل مقالات بررسی شده، ۹۴/۹ درصد تألیفی و ۱/۵ درصد ترجمه بودند [۴]. تهمتن و همکاران در تحقیق خود به عنوان عوامل مؤثر در تعداد استنادات در سال ۱۳۹۴ به این نتیجه رسیدند که سه دسته عامل در افزایش تعداد استنادات مؤثر هستند. دسته اول عوامل مربوط به مقاله، دسته دوم عوامل مربوط به مجله و دسته سوم عوامل مربوط به نویسندگان است [۵].

بابلتز و همکاران (۲۰۱۰) در تحقیقی با عنوان «تحلیل محتوایی مقاله‌های مجله روانشناسی مشاوره» که در سال‌های ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۹ روی ۱۵۴ مقاله انجام دادند به این نتیجه رسیدند که مقاله‌ها در ۱۵ حوزه طبقه‌بندی می‌شود. آن‌ها به شناسایی فعال‌ترین نویسندگان و مؤسسات پژوهشی پرداختند و برخی از ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نویسندگان را بررسی کردند. اصلی‌ترین حوزه‌های پژوهش در این مجله، مقوله تنوع و چندفرهنگی و ساخت و ارزیابی آزمون‌های شخصیت بوده است. نتایج و یافته‌های تحقیق نشان داد این مجله به رسالت خود پایبند است [۶].

عنوان نمونه می‌توان به این موارد اشاره کرد: در حیطه پژوهشی «مسائل اجتماعی» و «ابزارسنجی» ۵/۰۳ درصد، در دو زمینه «مشکلات دارویی» و «اقتصادی» ۲/۳۵ درصد، در حیطه‌های پژوهشی «سیستم ارائه خدمات سالمندان»، «آموزش بهداشت»، «بیماران سالمند»، «بیولوژی سالمندی» و «مراقبان» ۲/۰۱ درصد و در مقوله‌های «سالمندآزاری» و «حوادث» ۱/۰۱ درصد.

درباره پراکندگی محل انجام پژوهش در مقایسه با سهم سالمندان هر استان باید لحاظ کنیم که تهران از جمله شهرهایی است که بیشترین تعداد مقالات ارسالی (۵۶/۹ درصد) برای مجله را داشته است. پس از آن اصفهان و فارس به ترتیب در جایگاه دوم (۷/۱ درصد) و سوم (۵/۱ درصد) قرار دارند. شهرهای خراسان رضوی، چهارمحال و بختیاری و آذربایجان شرقی تقریباً ۴ درصد از مقالات را به خود اختصاص داده‌اند. شهرهای دیگر از جمله مازندران، خراسان جنوبی، گلستان، ایلام، کرمانشاه، آذربایجان شرقی، قم، یزد، گیلان و ... کمتر از ۱ درصد مقاله برای مجله فرستاده‌اند.

از نظر فراوانی تعداد مقالات چاپ شده در هر استان با توجه به سهم سالمندی باید بیان کرد که از بین استان‌های مختلف، تهران بیشترین تعداد مقالات چاپ شده (۵۶/۹ درصد) را نسبت به سهم سالمندی خود (۱۷/۳ درصد) دارد. در این میان پنج استان (خراسان شمالی، کردستان، کهگیلویه و بویراحمد، هرمزگان و همدان) با وجود سهم سالمندی متفاوت، هیچ مقاله پژوهشی‌ای در این زمینه ندارند (جدول شماره ۴).

بررسی شدند و مقالاتی که دستیابی به متن کامل آن‌ها میسر نبود، از پژوهش کنار گذاشته شد (جدول ۱، ۲ و ۳). بدین وسیله داده‌های مورد نیاز جمع‌آوری و و از نظر آماری تجزیه و تحلیل آماری شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی و تحلیلی با کمک نرم افزار SPSS نسخه ۲۳ استفاده شد.

یافته‌ها

طبق یافته‌های پژوهش بیشترین مدت زمان چاپ مقالات در سال ۱۳۹۲ با میانگین ۳۶۵/۱۹ روز و کمترین مدت زمان در سال ۱۳۹۴ با میانگین ۲۱۳ روز بوده است. از لحاظ روش تحقیق استفاده شده در مقالات، باید اذعان کرد ۴۳ درصد از مقالات از روش توصیفی تحلیلی به عنوان بیشترین روش و ۱/۷ درصد از مقالات از روش کارآزمایی بالینی به عنوان کمترین روش استفاده کرده‌اند. روش نیمه تجربی با ۲۵/۵ درصد و روش توصیفی با ۱۸/۱ درصد به ترتیب در رتبه دوم و سوم بعد از روش توصیفی تحلیلی قرار دارند. از دو روش کیفی و مروری تقریباً با میزان نزدیک به هم (۶ درصد) استفاده شده است.

آنچه از پراکندگی حیطه‌های موضوعی پژوهش در مقالات چاپ شده به دست آمده این است که بیشترین حیطه پژوهشی در زمینه «ورزش» با ۱۸/۴۶ درصد و کمترین حیطه مربوط به «جانبازان» است که به ۱ درصد هم نرسیده است. البته در بعضی از حیطه‌های پژوهشی درصد یکسانی مشاهده می‌شود؛ به

جدول ۱. وضعیت مدت زمان پذیرش در سال‌های مختلف

سال پذیرش مقالات	کمترین زمان	بیشترین زمان	میانگین مدت زمان
۱۳۹۱	۶۵	۷۶۱	۲۶۳/۷۷
۱۳۹۲	۱۰۰	۶۴۹	۳۶۵/۱۹
۱۳۹۳	۶	۶۶۸	۲۷۴/۳۱
۱۳۹۴	۸۹	۴۵۹	۲۱۳
کل	۶	۷۶۱	۲۸۴/۹۶

سالمند

جدول ۲. وضعیت روش تحقیق استفاده شده در مقالات

نوع مطالعه	فراوانی	درصد
توصیفی	۵۴	۱۸/۱
توصیفی تحلیلی	۱۲۸	۴۳/۰
کارآزمایی بالینی	۵	۱/۷
کیفی	۱۷	۵/۷
مروری	۱۸	۶/۰
نیمه تجربی	۷۶	۲۵/۵

سالمند

جدول ۳. وضعیت حیطه‌های پژوهشی مقالات چاپ‌شده

حیطه پژوهش	فراوانی	درصد
ورزش	۵۵	۱۸/۴۶
مسائل روانی	۳۷	۱۲/۴۲
مسائل جسمی	۳۱	۱۲/۴۰
کیفیت زندگی	۲۷	۹/۰۶
سلامت سالمندان	۱۷	۵/۷۰
مسائل اجتماعی	۱۵	۵/۰۳
ابزارسنجی	۱۵	۵/۰۳
سقوط	۱۱	۳/۶۹
تغذیه	۱۰	۳/۳۶
اوقات فراغت	۹	۳/۰۲
مذهبی	۸	۲/۶۸
مشکلات دارویی	۷	۲/۳۵
اقتصادی	۷	۲/۳۵
سیستم ارائه خدمات سالمندان	۶	۲/۰۱
آموزش بهداشت	۶	۲/۰۱
بیماران سالمند	۶	۲/۰۱
بیولوژی سالمندی	۶	۲/۰۱
مراقبان	۶	۲/۰۱
سالمندآزاری	۳	۱/۰۱
حوادث	۳	۱/۰۱
شهر دوستدار سالمند	۲	۰/۶۷
سوء مصرف مواد	۲	۰/۶۷
سبک زندگی	۲	۰/۶۷
نظریه‌های سالمندی	۲	۰/۶۷
آی‌تی و سالمندی	۲	۰/۶۷
نیازسنجی	۲	۰/۶۷
جانبازان	۱	۰/۳۴
کل	۲۹۸	۱۰۰

سالمند

دوره‌های مختلف و میزان استناد به مقالات باید بیان کرد که از کل مقالات چاپ‌شده در این دوران، به ۶۶ مقاله استناد شده است. از بین این ۶۶ مقاله، ۵۴ درصد یک استناد، ۱۵/۲ درصد

بین عواملی مانند دوره‌های مختلف و محل انجام پژوهش با میزان استنادات به مقالات رابطه معنادار وجود دارد. در زمینه

جدول ۴. توزیع فراوانی و درصد مقالات چاپ شده در مقایسه با سهم سالمندی هر استان

استان	فراوانی مقالات چاپ شده هر استان	درصد مقالات چاپ شده هر استان	سهم سالمندی هر استان
تهران	۱۴۴	۵۶/۹	۱۷/۳
اصفهان	۱۸	۷/۱	۷/۴
فارس	۱۳	۵/۱	۶
خراسان رضوی	۱۰	۴/۰	۸
چهارمحال و بختیاری	۹	۳/۶	۱/۱
آذربایجان شرقی	۹	۳/۶	۶/۲
مرکزی	۶	۲/۴	۲/۴
قزوین	۵	۲/۰	۱/۶
البرز	۵	۲/۰	۲/۷
خوزستان	۴	۱/۶	۴/۳
کرمان	۴	۱/۶	۳/۳
بوشهر	۳	۱/۲	۰/۹
سمنان	۳	۱/۲	۱
مازندران	۲	۰/۸	۴/۸
خراسان جنوبی	۲	۰/۸	۱/۱
گلستان	۲	۰/۸	۱/۹
ایلام	۲	۰/۸	۰/۶
کرمانشاه	۲	۰/۸	۲/۶
آذربایجان غربی	۲	۰/۸	۳/۹
سیستان و بلوچستان	۲	۰/۸	۱/۹
اردبیل	۱	۰/۴	۱/۸
قم	۱	۰/۴	۱/۳
لرستان	۱	۰/۴	۲/۲
گیلان	۱	۰/۴	۴/۷
یزد	۱	۰/۴	۱/۵
زنجان	۱	۰/۴	۱/۵
خراسان شمالی	۰	۰/۰	۱/۱
کردستان	۰	۰/۰	۱/۹
کهگیلویه و بویراحمد	۰	۰/۰	۰/۷
هرمزگان	۰	۰/۰	۱/۴
همدان	۰	۰/۰	۲/۸

در ارتباط با پراکندگی حیطه‌های پژوهشی باید گفت که با وجود تحت پوشش قرار دادن بیشتر حیطه‌های پژوهشی، در انتشار این حیطه‌ها نسبت مساوی دیده نمی‌شود. با توجه به یافته‌های موجود و روند نامساوی و پراکندگی نامشابه در حیطه‌ها و عناوین پژوهشی و برای به حداقل رساندن این نابرابری‌ها، باید تصمیم‌گیری مجله بر این مبنا باشد که نسبت مساوی را در قسمت‌های مختلف بیان کند و از پذیرش بیش از حد مقالات در یک زمینه خاص امتناع ورزد. حتی می‌توان اولویت‌های پژوهشی خاصی را در سایت نشریه برای مشاهده نویسندگان و پژوهشگران قرار داد تا مقالات در تمام حیطه‌ها پراکندگی یکسانی داشته باشند.

با توجه به اینکه در رشته سالمندی دانشجو پذیرش می‌شود، بهتر است اساتید مربوطه دانشجویان را به سمتی سوق دهند که پژوهش‌های کمتری در آن زمینه انجام شده است تا بدین‌وسیله میزان اطلاعات و آگاهی افزایش یابد. بنابراین باید تولیدات پژوهشی در زمینه سالمند با رویکرد و دید مناسبی بازنگری و به سمت پوشش مناسب حوزه‌های مختلف سالمندی هدایت شود. در نشریات دیگری نیز این پراکندگی نامساوی مشاهده می‌شود. برای مثال، در تحلیل محتوای مقالات مجله مدیریت ورزشی که تپه‌رشی و همکاران انجام دادند، در زمینه‌های پژوهشی به صورت نابرابر پراکندگی وجود دارد، به‌طوری‌که بیشترین درصد مقالات در زمینه فیزیولوژی ورزشی (۳۹/۷۷ درصد) و کمترین درصد مقالات در زمینه آسیب‌شناسی ورزشی (۷/۱ درصد) است [۱۱]. در تحلیل محتوایی نشریه‌های اقتصاد که لاریجانی و رشیدی آشتیانی انجام دادند، بیشترین فراوانی مربوط به موضوع «اقتصاد مالی» با ۱۵/۹ درصد و سپس «اقتصاد کلان و اقتصاد پولی» با ۱۵/۸ درصد و «اقتصاد بین‌الملل» با ۱۵/۴ درصد است [۱۲].

در بررسی دوره‌های ده ساله از لحاظ پراکندگی استان‌ها آنچه به دست آمد گویای این مطلب است که از لحاظ انجام کار پژوهشی و تعداد مقالات چاپ‌شده در استان‌ها با فراوانی‌های نابرابری مواجه هستیم. بنابراین دست‌اندرکاران فصلنامه باید بکوشند با اتخاذ سیاست‌هایی مبنی بر ایجاد برابری تعداد پژوهش‌ها در همه استانها، از این نابرابری بکاهند تا تعداد مقالات چاپ‌شده در استان‌های مختلف کشور به حد تعادل برسد؛ به عبارتی، کارشناسان فصلنامه باید از پذیرش بیش از حد مقالات از یک استان خاص بپرهیزند و این امتیاز و حق اولویت پذیرش را به استان‌هایی بدهند که از لحاظ فراوانی نسبت به دیگر استان‌ها پایین‌تر هستند. به طور مثال، اگر دو مقاله با محتوای یکسان از دو استان مختلف برای مجله ارسال می‌شود، حق تقدم با پذیرش مقاله‌ای است که به نسبت سهم سالمندی، تعداد مقالات کمتری در این زمینه دارد تا بدین‌وسیله بتوان از پراکندگی بیش از حد مقالات در استان‌ها جلوگیری کرد. فصلنامه باید از تمام استان‌های ایران مقالات و کارهای پژوهشی داشته باشد.

در این پژوهش بین دوره‌های مختلف و محل انجام پژوهش با

دو استناد و ۹/۱ درصد سه استناد و بقیه مقالات نیز چهار استناد و یا بیشتر داشتند. آزمون کای اسکوتر نشان داد بین دوره‌های مختلف مجله سالمند و تعداد استنادات رابطه معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر، به مقالات منتشرشده در سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ بیشتر از سال‌های ۱۳۹۰ به بعد استناد شده است و بعد از سال ۱۳۹۰ هیچ استنادی به مقالات نشده است ($P < 0/001$ ، $\chi^2 = 108/40$).

در رابطه با ارتباط بین محل انجام پژوهش و میزان استناد به مقالات باید گفت که مطالعات مبتنی بر جامعه در قیاس با بیمارستان و خانه سالمندان بیشترین استناد را به خود اختصاص داده‌اند؛ به‌طوری‌که مطالعات مبتنی بر جامعه ۲۷ درصد، بیمارستان ۲۱/۲ درصد و خانه سالمندان ۱۰/۹ درصد از استنادات را به خود اختصاص داده‌اند ($P < 0/05$ ، $\chi^2 = 7/01$).

بحث

از لحاظ فاصله زمانی پذیرش تا چاپ مقالات گرچه در دوره‌های مختلف، میانگین متغیر بوده است و در بعضی از دوره‌ها این میزان کمتر شده، اما سیر نزولی منظمی نداشته است. برای مثال، در دوره ۱۳۹۱ میانگین پذیرش تا چاپ مقالات تقریباً ۲۶۴ روز بوده است، ولی در دوره بعد یعنی سال ۱۳۹۲ میانگین تقریباً ۳۶۶ روز بوده که افزایش داشته است. مجدداً در دوره‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ کاهش داشته است. امید است با تصمیم‌گیری‌های جدی در مجله سالمند بتوان این زمان را به طور قابل توجهی کاهش داد و روند دریافت و پذیرش و چاپ مقالات را تسریع بخشید. البته این امر همکاری دست‌اندرکاران فصلنامه سالمند را می‌طلبد.

یافته‌های تحقیق بیانگر تمرکز پژوهشگران روی روش توصیفی تحلیلی است. به منظور جبران خلأهای پژوهشی در این زمینه پیشنهاد می‌شود دانشجویان و اعضای هیئت علمی به انجام تحقیقات کارآزمایی بالینی و کیفی و مروری ترغیب شوند و از انجام تحقیقات با روش تکراری خودداری کنند. البته در پژوهش‌های دیگر نیز نبود توازن در این زمینه دیده می‌شود. به عنوان نمونه در تحلیل محتوایی و استنادی مقالات در مجله مدیریت اطلاعات سلامت که قهنویه و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام دادند، بیشتر مقالات (۱۲۷ مقاله) از نوع توصیفی بودند [۹]. در تحلیل محتوایی و استنادی مقالات فصلنامه تحقیقات زنان که ریاحی‌نیا و نوایی‌نژاد در سال ۱۳۹۰ انجام دادند، از کل ۶۰ مقاله، ۵۶/۷ درصد از مقالات توصیفی، ۳/۳ درصد تاریخی، ۳۰ درصد کتابخانه‌ای، ۳/۳ درصد تاریخی، و ۶/۷ درصد نیمه‌تجربی بودند [۱۱]. در تحلیل محتوایی پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی مددکاری اجتماعی، بیشترین روش پیمایشی (۶۰ درصد) و علی‌مقایسه‌ای (۲۹ درصد) بود و سهم روش‌های تحقیق آزمایشی و شبه‌آزمایشی، کیفی و ترکیبی به ترتیب ۶، ۴/۷ و ۰/۴ درصد بود [۱۰].

میزان استنادات به مقالات رابطه معنادار مشاهده شد. به عبارت دیگر، میزان استنادات به مقالات از زمان تأسیس مجله تا سال ۱۳۹۰ بیشتر از سال‌های بعد از ۱۳۹۰ بوده است. همچنین مطالعات مبتنی بر انجام تحقیق در مکان‌هایی مانند جامعه در قیاس با بیمارستان و خانه، استناد بیشتری را به خود اختصاص داده و خوانندگان بیشتری را بر حسب نیاز به خود جلب کرده‌اند.

نتیجه‌گیری نهایی

از آنجایی که هدف فصلنامه علمی پژوهشی سالمند ارتقای سطح دانش و ارائه دستاوردهای پژوهشی در حوزه‌های مختلف سالمندی از سرتاسر ایران در کوتاه‌ترین زمان ممکن است، دست‌اندرکاران فصلنامه با در نظر گرفتن این مهم، باید از تمام موضوعات مربوط به سالمندی در حیطه‌های مختلف از جمله زیست‌شناسی، جامعه‌شناختی، توان‌بخشی، پزشکی، پیراپزشکی و روان‌شناختی و با در نظر گرفتن سهم مساوی دریافت مقالات از تمام نقاط ایران در فاصله زمانی مناسب، مقالات را پذیرش کنند.

تشکر و قدردانی

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی از این طرح حمایت مالی کرده است. بدین‌وسیله از مسئولان مجله علمی پژوهشی سالمند و تمام افرادی که در این پژوهش همکاری کردند سپاسگزاری می‌کنیم.

References

- [1] Riyahiniya N, Navabinezhad Sh. [Content and citation analysis of Journal of Researches of Women (Persian)]. *Journal of Researches of Women*. 2012; 5(1):1-13.
- [2] Rezayat G. [Citation and content analysis of published articles in the journal of research in Islamic education issues (Persian)]. *Research in Islamic Education Issues*. 2016; 26:105-38.
- [3] Zareii E, Sediqi Z. [Citation analysis of the articles published in Quarterly of Islamic Revolution Studies from 2008 to 2013 (Persian)]. *Quarterly of Islamic Revolution Studies*. 2014; 10(35):193.
- [4] Babolhavaeji F, Yazdianrad M. [Content analysis of papers in specialized Journals of Library and Information Science regarding promotion of reading and children's libraries during 1999-2008 (Persian)]. *Research on Information Science & Public Libraries*. 2011; 16(63):31-53.
- [5] Allahyari MS, Daghighi Masouleh Z, Eftekhari H. [Content analysis of scientific articles in Agricultural Extension and Education Science in Iran (2009-2013) (Persian)]. *Iranian Agricultural Extension and Education Journal*. 2015; 11(1):229-49.
- [6] Buboltz W, Deemer E, Hoffmann R. Content analysis of the *Journal of Counseling Psychology*: Buboltz, Miller, and Williams (1999) 11 years later. *Journal of Counseling Psychology*. 2010; 57(3):368-75. doi: 10.1037/a0020028
- [7] Delavar A. [Research methodology in psychology and education (Persian)]. Tehran: Virayesh Publication Institute; 2005.
- [8] Zarei I, Khodadad-Shahri N. [Content and citation analysis of language Related Research Journal (No. 1-21) published during 2010-2014 (Persian)]. *Language Related Research*. 2015; 6(4):237-45.
- [9] Ghahnaviyeh H, Movahedi F, Yarmohamadian MH, Ajami S. [Content and citation analysis of articles published in the *Journal of Health Information Management* (Persian)]. *Journal of Health Information Management*. 2011; 8(1):82-92.
- [10] Mohammadi E. [Content analysis of graduate thesis in social work (Persian)]. *Journal of Social Work*. 2015; 1(1):137-72.
- [11] Taperashi G, Haghighi S, Abdolvahab Z. [Content analysis of sports management articles in scientific magazines (Persian)]. *Communication Management in Sports Media*. 2013; 1(1):53-60.
- [12] Hassan Larijani H, Rashidi Ashtiyani A. [Content analysis of academic-scholarly journals in the field of economics published during 2006-2010 (Persian)]. *The Journal of Planning and Budgeting*. 2011; 16(3):133-57.

